

СУДСКА ПРАКСА

УДК/UDC 340.142:342.721] (497.6)

347.65/68(497.6)

347.91(497.6)

351.712.5(497.6)

347.9(497.6)

347.426.6(497.6)

341.231.14(497.6)

347.233(497.6)

DOI: 10.7251/GPFIS1701130S

Припремио: Владимир М. Симовић

СУДСКА ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПРАВО НА ЛИЧНУ СЛОБОДУ И СИГУРНОСТ

Не постоји повреда права из члана III(Зд) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц) и ст. 3 и 4 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода када су редовни судови у одлуци о продужењу мјере притвора апеланту дали довољне разлоге и образложења за закључак о постојању основане сумње на основу доказа који су цијењени појединачно и узајамној вези да је апелант конкретно побројаним радњама починио кривична дјела због којих је покренута истрага против њега, те за постојање посебних разлога за продужење притвора апеланту, као и када апеланту није била ускраћена могућност да ове разлоге у поступку прописаном законом преиспита надлежни суд који има овлаштење да донесе одлуку о пуштању на слободу, уз поштовање процесних и материјалних гаранција.

Из образложења:

У вези с апелантовим наводима да је закључак редовних судова о постојању основане сумње заснован и на незаконитим доказима, Уставни суд указује на своју досадашњу праксу (види Одлуку број АП 5542/15 од 17. фебруара 2016. године, тачка 63 и Одлуку број АП 3343/09 од 15. маја 2012. године, тачка 14, доступне на www.ustavnisud.ba) да питање законитости или незаконитости прибављања

Владимир М. Симовић, Тужилаштво Босне и Херцеговине, vlado_s@blic.net.

доказа на којима је заснована основана сумња није питање које потпада под члан 5 став 1 тачка ц) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те да то питање може бити предмет испитивања у евентуално даљњем току кривичног поступка, али никако у овој фази поступка, како то погрешно сматра апелант.

Уставни суд запажа да из образложења оспорених рјешења произлази да су редовни судови као друге околности које указују на опасност од бјекства најприје навели да постоји основана сумња да се апелант у Републици Хрватској користи другим именом, у вези с чим су наведена два имена, па да постоји сумња да користи документе, укључујући и путне исправе на неко друго име, а у прилог чему је указано да је код њега нађен пасош и лична карта издата у БиХ на друго име, а да лице на чије име исправе гласе никад није виђено на адреси из исправа. Даље, из образложења оспорених рјешења произлази да је апелант обавијестио остале осумњичене да је покренута истрага „кад се већ склонио у Хрватску“, да се након сазнања о покретању истраге и обавјештавања осталих осумњичених вратио у БиХ, гдје је и лишен слободе када се спремао да отпутује у другу државу, гдје се већ налазила његова супруга. У том контексту, Уставни суд запажа да из образложења оспорених рјешења произлази и да апелант има валидан пасош издат на своје име и с валидном визом за другу државу. Даље, редовни судови су указали и да апелант посједује имовину у другим државама, те да се основано сумња да је извршењем кривичних дјела за која се основано сумњичи стекао и значајну имовинску корист, а коју би могао искористити у сврху скривања и бјекства.

Уставни суд запажа да су редовни судови у конкретном случају као нарочите околности које упућују на закључак да постоји основана бојазан да ће апелант и поновити, односно довршити кривична дјела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна цијенили: да су инкриминиране радње предузимане у дужем временском периоду и континуитету и да је при томе исказан нарочито висок степен упорности; да се основано сумња да су ове радње резултирале енормно високим вриједностима противправно стечене имовинске користи; да се основано сумња да је апелант као организатор групе имао доминантну улогу и да је исказао нарочиту упорност и спремност да без скрупула реализује планиране активности; да осумњичени нису престали с вршењем кривичних дјела и кад су сазнали да се против њих води истрага.

У конкретном случају Уставни суд примјећује да апеланту није била ускраћена могућност приступа „суду“ који би могао испитати законитост његовог притвора. Наиме, апеланту није била ускраћена

могућност изјављивања жалбе Врховном суду против рјешења Кантоналног суда, о којем је Врховни суд одлучио у кратком временском року, при чему је размотрио апелантове жалбене наводе и дао разлоге зашто они у околностима конкретног предмета не могу довести до другачије одлуке суда.

Уставни суд закључује да чињеница да је о приједлогу Кантоналног тужилаштва за продужење притвора апеланту у више наврата одлучивало првостепено вијеће Кантоналног суда у истом саставу – не упућује, сама по себи, да о апелантовом продужењу притвора није одлучивао непристрасан суд, а из чињеница конкретног предмета не произлази да има других елемената који се тичу непристрасности судије.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2957/17 од 11. октобра 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Насљеђивање

Нема кршења права на правично суђење из члана II(3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови утврдили да не постоји ништа што би указивало на произвољност у утврђивању чињеница предмета и примјени материјалног права, при чему су редовни судови у образложењу оспорених одлука за своје ставове дали јасне и логичне закључке.

Из образложења:

Уставни суд запажа да се основни приговор апеланата односи на чињеницу да насљедничка изјава коју су они дали није сачињена на законит и правилан начин. Међутим, из документације списка и оспорених рјешења проистиче да су апеланти доставили суду писане насљедничке изјаве од 24. августа 2009. године у којима су изјавили да су сагласни са тестаментом оставитељице, те да се одричу свог законског насљедног дијела у поступку. Како је током поступка утврђено да је тестамент ништав, у даљњем оставинском поступку суд није прихватио нотарски обрађене насљедничке изјаве апеланата од 6. јуна 2013. године јер су наведени насљедници већ раније доставили суду писане насљедничке изјаве од 24. августа 2009. године са овјереним потписима у којима су изјавили да се одричу законског насљедног дијела на заоставштини иза оставитељице, с обзиром на то да је према члану 139 став 1 Закона о насљеђивању („Службени лист СРБиХ“ бр. 7/80 и 15/80 и „Службени лист РБиХ“ број 2/92) нормирано да се изјава о одрицању од насљедства не може опозвати.

Општински суд, према оцјени Уставног суда, није повриједио одредбу члана 128 став 2 тачка 5 Закона о ванпарничном поступку („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 2/98, 39/04 и 73/05), како мисле апеланти, јер наведена одредба налаже да суд прекине поступак и апеланта упуту на парницу ради наводно спорне чињенице да ли су се апеланти одrekli насљеђа кад је она спорна, односно да се утврде чињенице о томе да ли се нека особа одрeкла насљеђа, што је у конкретном случају и у ситуацији постојања насљeдничке изјаве о одрицању од насљеђа - недвосмислено утврђено и потпуно јасно. Према оцјени Уставног суда, прихватајући валидност раније дате насљeдничке изјаве и одбивши да прекине поступак, суд није онемогућио апелантима приступ суду, на начин да је такве изјаве апеланта занемарио, а наставак оставинског поступка провео позивајући се на присуство само оних законских насљeдника који су у коначници и проглашени законским насљeдницима, како сматрају апеланти.

У односу на наводе апеланата да суд није могао да прихвати насљeдничке изјаве од 24. августа 2009. године јер су овјерене на суду а не пред нотаром, Уставни суд наглашава да према ставу 1 члана 134 Закона о насљеђивању „наслeдник се може одрећи од насљеђа изјавом код суда до завршетка расправе заоставштине, којом се диоба забрањује или ограничава“, чиме је регулисано да је по закону могуће да насљeдничка изјава буде овјерена у суду. Надаље, тачком 4 став 1 члана 73 Закона о нотарима Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ број 45/02) је утврђено да правни послови који за своју правну ваљаност захтијевају нотарску обраду исправа односе на „(...) 4. правне послове, чији је предмет пренос или стицање власништва или других стварних права на некретнинама (...)“. Из наведених одредби може се закључити да тачка 4 став 1 члана 73 изричито не налаже да се насљeдничка изјава даје пред нотаром, односно да насљeдничка изјава која је дата пред судом, према ставу 1 члана 134 Закона о насљеђивању, није по аутоматизму неважећа јер није овјерена (и) код нотара, како то тврде апеланти.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4982/14 од
15. јуна 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Извршни поступак

Постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у

случају када су редовни судови у извршном поступку одбили извршити апелантицин приједлог за извршење, будући да у приједлогу за извршење, наводно, није правилно одређен извршеник, чиме је учињено илузорним извршење правноснажне пресуде, што представља интегрални дио суђења у смислу права на правично суђење.

Из образложења:

Уставни суд напомиње да је донио Одлуку број АП 4173/09 од 13. новембра 2012. године (доступно на интернетској страници Уставног суда: www.ustavisud.ba) у којој је одлучио о скоро идентичним наводима у вези с повредом уставних права утврдивши сљедеће: „Разматрајући апелантове наводе, Уставни суд, прије свега, указује на Одлуку о допустивости и меритуму број АП 1472/07 од 22. октобра 2009. године (доступна на интернетској страници Уставног суда www.ustavisud.ba) у којој је разматрао идентична правна питања која су релевантна и у овом предмету. Наиме, у предмету из цитиране одлуке радило се о парничном поступку који је покренуо Зеничко-добојски кантон против радника Опште гимназије Завидовићи, којима су у извршном поступку с његовог трансакцијског рачуна, на основу правноснажних судских одлука, исплаћена средства на име накнаде плате, топлог obroка и регреса, како би се утврдило да је предметно извршење недопуштено, те да се тражиоци извршења обавезу да тужиоцу врате на овај начин исплаћена средства са законском затезном каматом. Уставни суд је констатовао да је Одлуком Зеничко-добојског кантона о преузимању права и обавеза оснивача над средњим школама као јавним установама од 29. јула 2004. године - Зеничко-добојски кантон преузео сва права и обавезе средњих школа који су настали након ступања на снагу те одлуке. С тим у вези, Уставни суд је уочио да је, у складу с одредбама Закона о установама и Закона о средњој школи, у погледу начина финансирања и одговорности оснивача за обавезе установе коју су основали, правилан став судова који је оспорио Врховни суд укинутом пресудом, тј. да, чак и у случају да су средства на ЈРТ средства трећег лица, тј. Зеничко-добојског кантона, а не тужене односно извршеника, према члану 30 став 2 Закона о извршном поступку („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 32/03, 52/03, 33/06 и 39/06), Зеничко-добојски кантон као оснивач био би одговоран за извршење обавезе тужене Опште гимназије Завидовићи, односно извршеника. У предметној одлуци Уставни суд је закључио да је арбитражно образложење пресуде Врховног суда према којем Зеничко-добојски кантон у вођеним поступцима није био пасивно легитимисан, те да је због тога извршење на његовом трансакцијском рачуну незаконито, јер је тиме учињено илузорним извршење судске одлуке које представља интегрални дио суђења у смислу члана 6 Европске конвенције“.

Имајући у виду да су идентична чињенична и правна питања, *mutatis mutandis*, расправљана у предмету број АП 4173/09 од 13. новембра 2012. године (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 4173/09 од 13. новембра 2012. године, доступна на интернетској страници Уставног суда www.ustavnisud.ba), Уставни суд се умјесто посебног образложења меритума конкретне одлуке у погледу апелантичних навода у цијелости позива на образложење и разлоге наведене у тој одлуци. Разлози наведени у Одлуци број АП 4173/09 у цијелости се, *mutatis mutandis*, односе и на ову одлуку, па због истих разлога Уставни суд закључује да редовни суд у оспореном рјешењу није дао јасне и прецизне разлоге за своје одлуке којима је одбијен апелантицин приједлог за извршење за накнаду трошкова управног спора.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 5089/14 од 18. јула 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Експропријација

Не постоји повреда права на правично суђење из члана III(З) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у околностима конкретног случаја нема ничега што би упутило на закључак да је Врховни суд на утврђено чињенично стање погрешно примијенио материјално право и када је детаљно и јасно образложио своју одлуку у погледу примјене релевантних одредаба Закона о облигационим односима и Закона о експропријацији, а такво образложење Уставни суд не сматра произвољним.

Из образложења:

Уставни суд запажа да су оспореном пресудом Врховног суда, као коначном одлуком у предметном поступку, преиначене нижестепене пресуде тако што је одбијен тужбени захтјев апеланата уз образложење да су нижестепени судови погрешно примијенили материјално право када су усвојили предметни тужбени захтјев за накнаду штете. С тим у вези, Уставни суд запажа да је Врховни суд закључио да је правна предница тужене, у складу са рјешењем Владе Федерације БиХ, стекла право уласка у посјед предметног земљишта прије правноснажности рјешења о експропријацији, те стога није било противправне радње тужене и није се могао примијенити институт накнаде штете из члана 154 став 1 у вези са чланом 172 Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, „Службени лист РБиХ“ бр. 2/92, 13/93 и 13/94, те „Службене новине Федерације БиХ“ бр. 29/03 и 42/11).

Надаље, Врховни суд је оцијенио да се у конкретном случају могао примијенити члан 70 ранијег Закона о експропријацији („Службени лист СРБиХ“ бр. 12/87 и 38/89 и „Службени лист РБиХ“ број 15/94) у погледу накнаде изгубљене користи, али да су апеланти пропустили предложити адекватне доказе и стога је закључио да апеланти нису доказали чињенице на којима су заснивали свој тужбени захтјев. На крају, Врховни суд је истакао да чак и у случају евентуалног утврђења висине штете по члану 155 Закона о облигационим односима (изгубљена корист), не би били испуњени услови за досуђење штете, јер апеланти, као физичка лица и власници пољопривредног земљишта, нису могли убирати приходе на начин на који је то чинила Царинарница Бихаћ. Доводећи у везу наведене одредбе Закона о облигационим односима и Закона о експропријацији са одлучењем Врховног суда, те образложењем које је дао у вези с тим, Уставни суд не налази да је материјално право произвољно примијењено када је Врховни суд закључио да је тужбени захтјев апеланата неоснован из наведених разлога.

Имајући у виду све околности конкретног случаја, Уставни суд у разлозима оспорене одлуке не може наћи елементе који би указивали на неправилност или арбитрарност у доношењу оспорене одлуке и примјени релевантних законских прописа на штету апеланата. По мишљењу Уставног суда, у својој одлуци Врховни суд је дао јасно и прецизно образложење својих закључака због чега је одбијен тужбени захтјев апеланата при чему су примијењене релевантне законске одредбе. До оваквог закључка Уставни суд је дошао анализирајући оспорену одлуку и прописе на којима је заснована, те доводећи наведено у везу са захтјевима из члана 6 став 1 Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 5434/14 од 22. маја 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ И ПРАВО НА ДЈЕЛОТВОРАН ПРАВНИ ЛИЈЕК

Не постоји кршење члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је Окружни суд детаљно и јасно образложио оспорену одлуку уз позивање на релевантне прописе, а такво образложење Уставни суд не сматра произвољним, те када је дужина предметног поступка сразмјерна околностима конкретног случаја. Уз то, не постоји кршење права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције

када је апелант имао и користио могућност подношења законом прописаних правних лијекова у извршном поступку, па чињеница да они нису у потпуности резултовали апелантовом захтјеву (у погледу начина извршења) не може водити закључку о непостојању или недјелотворности правних лијекова.

Из образложења:

У конкретном случају, Уставни суд запажа да су редовни судови, одлучујући о апелантовом приједлогу за дозволу извршења на основу правноснажне пресуде, донијели рјешење којим је дозвољено извршење на новчаним средствима извршеника, али да је првостепени суд, за разлику од другостепеног суда, оцијенио да је у конкретnoj ситуацији могуће да се извршење доврши исплатом дуга на жиро рачун апелантовог пуномоћника (адвоката), а не на жиро рачун апеланта. Међутим, другостепени суд је, одлучујући о жалби у којој су извршеници указали на непримјењивост одредбе из члана 305 Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13), оцијенио да првостепено рјешење управо у том дијелу није правилно, те да апелантов пуномоћник ту радњу (преузимања новчаног износа за рачун тражиоца извршења) може предузети само ван извршног поступка, дакле у случају добровољног измирења обавезе од стране извршеника. У конкретnoj ситуацији је оцијењено да првостепени суд у извршном поступку није испоштовао принцип формалног легалитета јер је одређивањем да се извршење доврши исплатом на жиро рачун апелантовог пуномоћника (адвоката) нарушио наведени принцип према којем рјешење о извршењу мора бити идентично извршној исправи. То конкретно значи да извршеник своју обавезу може извршити само према лицу (правном или физичком) које је означено у извршној исправи, а то је у конкретном случају апелант (на ког пресуда гласи), а не његов пуномоћник, због чега је првостепено рјешење у том дијелу преиначено и одређено да се извршење доврши исплатом дуга на апелантов жиро рачун.

При томе, Уставни суд запажа да је Окружни суд, образлажући немогућност примјене одредбе члана 305 Закона о парничном поступку, затим изузетке који су прописани у релевантним одредбама Закона о извршном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07 и 29/10) који упућују на примјену одредбе члана 305 Закона о парничном поступку (сингуларна и универзална сукцесија, смрт тражиоца извршења), закључио да у конкретном случају такав изузетак не постоји, а тиме ни могућност примјене наведене одредбе. Овјерена пуномоћ овлашћеном пуномоћнику за преузимање дуга из извршне исправе примјењива је, како је

закључено, само у случају добровољног извршења, а не извршења које се захтијева у судском извршном поступку јер би тиме био нарушен принцип формалног легалитета.

Уставни суд сматра да је дужина извршног поступка посматраног у цјелини сразмјерна околностима конкретног случаја и да окончањем извршног поступка у периоду од двије године и два мјесеца, у којем су донесене три судске одлуке, није дошло до повреде апелантовог права на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Уставни суд примјећује да је апелант имао и користио законом прописане правне лијекове у предметном извршном поступку, тј. имао је могућност да у околностима конкретног случаја да одговор на жалбу извршеника, коју могућност је и користио, а чињеница да ти правни лијекови нису резултовали у потпуности (у погледу начина извршења његовом пуномоћнику) онако како је апелант захтијевао, не може водити закључку о непостојању или недјелотворности правних лијекова.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4534/14 од 22. маја 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Застарјелост потраживања

Постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, јер је Кантонални суд произвољном примјеном одредаба члана 377 Закона о облигационим односима одбио као неоснован апелантицин приговор застарјелости потраживања накнаде нематеријалне штете.

Из образложења:

Уставни суд, прије свега, подсећа на свој став да државни органи и јавна власт, као учесници судских поступака, не уживају права из Европске конвенције, али да уживају гаранције права на правичан поступак и права на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 39/03 од 27. фебруара 2004. године, објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 19/04, доступна на Интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће испитати наводе апелације у односу на апелантицино уставно право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине.

Уставни суд подсјећа на то да је о идентичном чињеничном и правном питању са аспекта примјене материјалног права расправљао у предмету број АП 3979/11 (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 3979/11 од 17. септембра 2014. године, доступна на Интернет-страници Уставног суда www.ustavisud.ba). У наведеној одлуци Уставни суд је усвојио апелацију (тужене - Републике Српске), утврдио повреду члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, те слиједом тога укинуо оспорену пресуду Апелационог суда у том предмету и предмет вратио том суду на поновни поступак. Наиме, у наведеној одлуци Уставни суд је, након указивања на релевантну властиту праксу и праксу Европског суда, у тачки 3 навео: „Уставни суд подсјећа да је спорно питање које се апелацијом поставља питање произвољне примјене члана 377 Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, „Службени лист РБиХ“ бр. 2/92, 13/93 и 13/94, те „Службене новине Федерације БиХ“ бр. 29/03 и 42/11) у односу на апелантицу. ... У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је о том питању расправљао у цитираној одлуци (*op. cit.*, број АП 4128/10, тачка 43) у којој Уставни суд није нашао произвољност Врховног суда у ставу да се одредба члана 377 Закона о облигационим односима може примијенити само према учиниоцу кривичног дјела, а не и према оном трећем лицу које, иначе, одговара за штету умјесто фактичког учиниоца кривичног дјела, те да се, стога, на то треће лице могу примијенити само одредбе члана 376 Закона о облигационим односима (подсјећања ради, у цитираном предмету апелантица је, такође, била тужена страна)“.

Даље, Уставни суд је у тачки 37 наведене одлуке указао: „Узимајући у обзир све околности конкретног случаја у контексту спорних питања која је истакнула апелантица, Уставни суд сматра да се заузети став из цитиране одлуке може у цијелости примијенити и на ову апелацију. Дакле, имајући у виду наведено, те подржавајући своју новију праксу и праксу Европског суда за људска права заузету у предметима који су покретали слично чињенично и правно питање са аспекта примјене материјалног права, конкретно одредаба чл. 376 и 377 Закона о облигационим односима, Уставни суд сматра да Апелациони суд у околностима конкретног случају према апелантици није могао примијенити одредбе члана 377 Закона о облигационим односима, већ искључиво одредбе члана 376 овог закона“. Имајући у виду чињенице конкретног предмета, Уставни суд запажа да предметна апелација покреће идентична чињенична и правна питања у контексту навода о произвољној примјени материјалног права, конкретно одредаба члана 377 Закона о облигационим односима, која су већ била предмет оцјене Уставног суда у Одлуци број АП 3979/11.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4358/14 од
22. марта 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Образложење пресуде

Не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у образложењу оспорене пресуде није изостала брижљива и савјесна оцјена доказа, која је поткријепљена ваљаним разлозима и образложењем у прилог закључку о постојању одлучних чињеница на које је правилно примијењено релевантно право, те када редовни суд није пропустио да се изјасни о апелантовим жалбеним наводима у вези са оцјеном доказа, утврђеним чињеничним стањем и примјеном релевантног права.

Из образложења:

Уставни суд запажа да је, слиједом брижљиве и савјесне оцјене доказа, утврђен износ „прљавог новца“, односно новца стеченог извршењем кривичног дјела, који је апелант стекао путем уплате од *offshore* компанија, те износ овако стеченог новца који је употријебљен у сврху стицања означеног броја дионица, те износ овог новца који је, након куповине авиона, преостао апеланту. Слиједом оваквог утврђења, а супротно апелантовим тврдњама, од њега су примјеном члана 280 став 6 Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 53/12), којим је прописано да ће се одузети новац и имовина стечени извршењем кривичног дјела праће новца – одузети новац и акције. Уставном суду није предочен нити један доказ у прилог тврдњи да је оптужница гласила само на одузимање акција, а не и новца. У вези са апелантовом тврдњом да је оспорена пресуда математички неодржива, те да је вјештак погрешно израчунао учешће у власничком капиталу, те број акција, Уставни суд запажа да из пресуде Окружног суда произлази да је ова чињеница утврђена не само на основу налаза и мишљења вјештака, већ и рјешења Окружног привредног суда. Даље, из образложења оспорене пресуде произлази да оптужени није проглашен кривим само за прибављање новца, како апелант тврди, већ и за убацивање „прљавог новца“, поред осталог и путем апелантових рачуна у привредне токове.

Најзад, Уставни суд запажа да је у поступку пред редовним судовима утврђено да је оптужени знао да новац прибављен уплатама од *offshore* компанија потиче од извршења кривичног дјела, а да, како су редовни судови закључили, за постојање кривичног дјела праће новца за које је оптужени и проглашен кривим није неопходно да је судском одлуком утврђено да је новац прибављен извршењем кривичног дјела,

односно да је, с тим у вези, покренута истрага. Стога, неоснована је апелантова тврдња да је Врховни суд закључио да су саме уплате од *offshore* компанија кривично дјело, као и да није утврђено да је новац прибављен извршењем кривичног дјела, односно да није вођена међународна истрага. Слиједом наведеног, не могу се прихватити основаним ни апелантове тврдње да је овако прибављени новац књижен као аванс, а да не постоји рок у ком се мора реализовати пословни однос, да је преношен из године у годину и да је уредно евидентиран и исказиван, па да то искључује закључак да се ради о „прљавом новцу“. Осим тога, Уставни суд запажа да из образложења оспорене пресуде произлази и да се оптужени изјашњавао само о уплатама двију *offshore* компанија, али да је одбио да се изјасни о уплатама преосталих 12 компанија. Такође, а што ни апелант не оспорава у апелацији, само двије уплате пратиле су двије профактуре за које је закључено да су фиктивне, јер по њима никад није дошло до испоруке робе, док преостале уплате нису имале било какав правни основ.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 1590/14 од 28. септембра 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ И ПРАВО НА ЗАБРАНУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Не постоји кршење члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је Суд БиХ одбио апелантов тужбени захтјев због недостатка пасивне легитимације за шта у образложењима оспорених пресуда није изостало јасно и аргументовано образложење утемељено на релевантним одредбама процесног права, при чему није повријеђено ни апелантово право на суђење у „разумном року“ у ситуацији када апелант није могао имати легитимно очекивање да ће успјети у предметном поступку који је био усмјерен против органа који није био у пословноправном односу са апелантом. Осим тога, у конкретном случају нема ништа што указује на повреду апелантовог права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Из образложења:

Уставни суд првенствено запажа да се у конкретном случају ради о радном спору у оквиру кога је апелант затражио накнаду штете. Према пракси Уставног суда, „право на накнаду штете у траженом

износу представља право приватног карактера и, као такво, грађанско право на које се примјењују стандарди правичног суђења“ (види, Уставни суд, Одлука број АП 428/04 од 23. марта 2005. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 32/05). С обзиром на наведено, неспорно је да апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење.

Испитујући основаност апелантових навода, Уставни суд учоава да су редовни судови на темељу проведених доказа утврдили слjedeће: да је апелант као запосленик Управе за индиректно опорезивање тужбу поднио против тужене и Министарства финансија и трезора, да се тужена одговором на тужбу упустила у расправљање о главној ствари, да је апелант након што је дат одговор на тужбу истакао захтјев за преиначење тужбе у субјективном смислу на начин да је као тужену означио Босну и Херцеговину - Управу за индиректно опорезивање, да Управа за индиректно опорезивање није дала свој пристанак за ступање у парницу, па је апелантов поднесак третиран као ближе означавање тужене, да је апелант у поновном поступку (након укидања првостепене пресуде) промијенио основ тужбеног захтјева и од тужене затражио накнаду штете иако је запосленик Управе за индиректно опорезивање, да је Управа за индиректно опорезивање самостална управна организација с правима и дужностима утврђеним законом и да има својство правног лица, а стога и страначку способност. С обзиром на то да је, како је у поступку неспорно утврђено, Управа за индиректно опорезивање апелантов послодавац, то је, према релевантним одредбама, дужна извршити исплату обавеза које потичу из радног односа. Међутим, како Управа за индиректно опорезивање, након што је тужена дала одговор на тужбу, није дала свој пристанак за субјективно преиначење тужбе, то су редовни судови у оспореним пресудама закључили да за обавезе овог самосталног правног лица не може одговарати тужена Босна и Херцеговина, те је истакнути приговор недостатка пасивне легитимације оцијењен основаним, а тужбени захтјев одбијен као неоснован.

Доводећи наводе апелације у контекст датих образложења редовних судова, имајући у виду садржај релевантних одредаба Закона о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр. 36/04, 84/07 и 58/13) које су у конкретном случају примијењене, чињеницу да је парница већ почела тећи достављањем тужбе на одговор првобитно означеном туженом и непристајањем новоозначеног туженог да затим ступи у парницу, Уставни суд из образложења редовних судова не запажа произвољност у сегментима на које је апелант неосновано указао. Осим тога, апелант, поред навода које је током поступка већ истицао, а које су редовни судови имали у виду

приликом одлучења, при чему су дали исцрпне разлоге за закључак о њиховој неоснованости, није понудио релевантне доказе и аргументе којим би своје наводе поткријепио.

Уставни суд примјећује да је у предметном поступку, након што је апелант „кориговао“ и ближе означио назив тужене, због неприхватања новоозначеног туженог да ступи у парницу (Управа за индиректно опорезивање), Суд БиХ одбио приједлог за субјективно преиначење тужбе и закључак о неоснованости тужбеног захтјева утемељио на недостатку пасивне легитимације у односу на означене тужене. У таквој ситуацији, када апелант води поступак за који не може имати ни легитимно очекивање да ће успјети са захтјевом, јер је тужбени захтјев био усмјерен на орган са којим апелант није био у пословноправном односу, онда се не може ни ефикасно позивати на то да су судови неоправдано одуговлачили поступак и да су на тај начин прекршили њихово право на одлуку „у разумном року“ (види, *mutatis mutandis*, између осталих, Уставни суд, одлука бр. АП 3065/09 од 30. октобра 2012. године, АП 561/10 од 13. марта 2013. године, АП 3410/11 од 7. октобра 2014. године, АП 4859/11 од 13. јануара 2015. године и АП 2125/12 од 17. марта 2015. године, све доступне на веб-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Уставни суд подсјећа да је приликом одлучења имао у виду да се ради о накнади штете из радног спора, који је по закону хитан, али исто тако је имао у виду и чињеницу да је апеланта заступао адвокат, дакле квалификована особа, која је морала знати гдје је апелант запослен, како би тужбени захтјев био усмјерен против органа који је са апелантом у пословном односу, те самим тим и евентуално одговоран за накнаду штете.

Узимајући у обзир све наведено, Уставни суд у околностима конкретног случаја из којих, поред већ наведеног, произлази да је о апелантовом тужбеном захтјеву на двије судске инстанце одлучено у року од двије године и четири мјесеца, при чему су судови у наведено периоду донијели четири одлуке (двје првостепене и двје другостепене) закључује да су неосновани апелантови наводи о повреди права на суђење „у разумном року“ као једном од сегмената права на правично суђење.

Уставни суд подсјећа на то да постоји дискриминација ако резултира различитим третманом појединаца у сличним позицијама и ако тај третман нема објективно или разумно оправдање. Да би био оправдан, третман мора тежити законитом циљу, те мора постојати разуман однос пропорционалности између кориштених средстава и циља који се треба остварити (види, Европски суд за људска права, *Marckx против Белгије*, став 33). Стога је потребно установити да ли се према апеланту поступало другачије него према другима у истим или сличним ситуацијама.

У том контексту, Уставни суд примјећује да апелант наводе о дискриминацији заправо темељи на тврдњама да је оспореним одлукама стављен у неравноправан положај у односу на друга лица која су у истој ситуацији исходила пресуде којим је њихов захтјев усвојен. Из наведеног произлази да апелант тврдње о наводној дискриминацији веже за принцип правне сигурности у смислу различитог одлучења судова у другим случајевима. Међутим, имајући у виду наводе из одговора на апелацију према којима су та лица правилно означила тужену (конкретно Управу за индиректно опорезивање), те да Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке није нашао било какву произвољност у поступању редовних судова приликом доношења оспорених одлука и да је закључио да су неосновани апелантови наводи о кршењу права на правично суђење, Уставни суд сматра да су наводи о повреди права на забрану дискриминације, такођер, неосновани.

*(Одлука Уставни суд Босне и Херцеговине, број АП 4987/14 од
22. маја 2017. године)*

ПРАВО НА ИМОВИНУ

Продаја станова на којима постоји станарско право

Постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер, поред законитог мијешања у право на имовину које је имало легитиман циљ, прописивањем неадекватне накнаде у члану 39е Закона о продаји станова на којима постоји станарско право, односно након престанка важења неуставне одредбе овог закона, немогућношћу утврђивања висине накнаде која припада лицима која имају правно обавезујући уговор о откупу тзв. војног стана, умјесто укњижбе, међу којима је и апелант, није постигнута пропорционалност мијешања у апелантову имовину, односно стављен је превелик терет на апеланта.

Из образложења:

Уставни суд уочава да је апелантов положај, у коначници, идентичан положају апеланата из предмета број АП 1205/08 јер је у образложењима оспорених одлука призната правна ваљаност уговора о купопродаји који је апелант закључио с правним предником тужене, али је изреком пресуде одбијен захтјев за укњижбу права власништва на предметном стану. Дакле, неспорно је да, у смислу става Уставног суда из Одлуке број АП 1205/08, предметни стан представља апелантову имовину, да је оспореном одлуком Врховног суда којом је одлучено о

апелантовом тужбеном захтјеву (у смислу да има правно обавезујући уговор, али да нема право на укњижбу због неиспуњења кумулативних услова прописаних Законом о продаји станова на којима постоји станарско право) дошло до мијешања у апелантову имовину, да је мијешање било законито, али да није било пропорционално, па је због тога дошло до повреде апелантовог права на имовину.

С обзиром на наведено, без утицаја су наводи тужене из одговора на апелацију који се тичу додјеле стана апеланту из новоформираног фонда бивше СФРЈ будући да из образложења оспорених одлука (пресуде Кантоналног суда) произлази да тужена није доставила доказе на чињеничне наводе да је апелант ријешио своје стамбено питање додјелом стана у Београду. Осим тога, Уставни суд подсјећа да, с обзиром на своју надлежност, не може провести поступак утврђивања свих релевантних чињеница у вези са евентуалним стицањем новог станарског права или права које одговара том праву и сл., па је управо због тих разлога одлучио да ову одлуку достави Влади Федерације БиХ која ће на основу релевантних доказа неспорно утврдити да ли је апелант након напуштања пријератног стана стекао ново станарско право или право које одговара том праву или је евентуално добио кредит ради откупа стана у Републици Србији. При томе, Уставни суд подсјећа да је у предмету број АП 4021/11 (види, Уставни суд, Одлука број АП 4021/11 од 7. октобра 2014. године, тачка 30, доступна на www.ustavnisud.ba) нагласио да су релевантне одредбе члана 39е ст. 3 и 4 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 45/07, 72/08, 23/09 и 5/10), сходно Рјешењу Уставног суда број У 15/11 од 16. јануара 2013. године, престале да важе 13. фебруара 2013. године. Међутим, како је Уставни суд нагласио у цитираној одлуци, иако је та одредба престала да важи, посматрано из апелантове перспективе, његов статус је у коначници сличан положају апеланата из Одлуке Уставног суда број АП 1205/08.

У вези с тим, Уставни суд указује (с обзиром на то да је пред редовним судовима остало неразјашњено питање да ли је апелант добио други стан) на став Европског суда за људска права изражен у предмету *Мара Мандић и други против Босне и Херцеговине* (одлука од 27. маја 2014. године, апликација број 1495/07, објављена на www.mhrr.gov.ba). У наведеној одлуци Европски суд је првенствено у тачки 63 истакао „да је овај предмет потребно разликовати од предмета *Ђокић* јер су овим апликантима додијељени војни станови у Србији у закуп на неодређено вријеме“, те је истакнуто да су неки од њих „касније чак и откупили те станове“. Надаље је Европски суд у тачки 66 навео да „чињеница да

је лице стекло имовинско право у једној држави, обично није довољна сама по себи да оправда одузимање имовине тог лица у другој држави. Међутим, као и у предмету *Маго и други*, Суд је свјестан изузетних околности распада СФРЈ и ратова у региону. Овим апликантима су у међувремену додијељени војни станови у Србији. У сваком случају, они имају право на надокнаду у складу са Законом о продаји станова на којима постоји станарско право из 1997. године. Дакле, Европски суд је, такође, указао да апликантима који су у конкретном случају имали закључен правно обавезујући уговор и којима су додијељени војни станови у Србији имају право на надокнаду у складу са Законом о продаји станова на којима постоји станарско право.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 726/15 од 7. септембра 2017. године)

ПРАВО НА ИМОВИНУ

Извршни поступак

Постоји кршење права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију јер је Кантонални суд, при доношењу оспорених одлука, произвољно примијенио одредбе члана 28 став 2 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, те на тај начин онемогућио апеланта да у складу с тим одредбама у извршним поступцима наплати затезну камату на трошкове кривичних поступака досуђених у извршним исправама, иако је апелант такве захтјеве експлицитно поставио у приједлозима за извршење.

Из образложења:

Уставни суд запажа да се суштина апелантових навода о повреди права на имовину односи на произвољну примјену материјалног права, односно конкретно одредбе члана 28 став 2 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09 и 35/12), у случају када је у извршним поступцима, између осталог тражена наплата законских затезних камата на име трошкова кривичних поступака који су одређени посебним рјешењима.

У вези са спорним питањима која се постављају у предметној апелацији Уставни суд, прије свега, подсјећа да је о идентичним правним питањима, раније одлучивао у предметима број АП 3744/09 од 6. децембра 2012. године и број АП 1455/13 од 7. јула 2015. године (доступне на интернетској страници Уставног суда, www.ustavnisud.ba), у којима је закључио да се у конкретном случају ради о „имовини“ која

ужива заштиту према члану II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члану 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

У контексту наведеног, приликом оцјене питања да ли је мијешање у апелантово право на имовину, извршено оспореним одлукама редовног суда, у конкретном случају било у складу са законом, Уставни суд запажа да је Кантонални суд, у рјешењима која су оспорена предметном апелацијом дао идентична правна образложења као и у одлуци која је била предмет оспоравања у предмету број АП 3744/09, наводећи да извршна исправа (рјешење о трошковима кривичног поступка) не садржи одлуку о каматама на главни дуг, те да у конкретном случају трошкови досуђени у кривичном поступку за апеланта представљају главни дуг, због чега се одредба члана 28 Закона о извршном поступку не може примијенити. Стога, Уставни суд се умјесто посебног образложења ове одлуке у погледу питања да ли је мијешање у апелантово право на имовину, извршено оспореним одлукама редовног суда, било у складу са законом, позива на образложење и разлоге наведене у цитираној Одлуци број АП 3744/09 од 6. децембра 2012. године из којег произлази да одредба члана 28 став 2 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине не прави разлику између трошкова поступка досуђених пресудом, посебним рјешењем или чак и извршним судским поравнањем, већ се односи на трошкове поступка из сваке од наведених извршних исправа, што је у конкретном случају посебно рјешење суда о трошковима поступка. Стога, Уставни суд налази да у конкретном случају мијешање у апелантово право на имовину није било „законито“ у смислу члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Поред наведеног, Уставни суд запажа да је Кантонални суд у образложењима оспорених одлука навео како прихвата став из Одлуке број АП 3741/09 од 10. октобра 2012. године у којој је Уставни суд у потпуно идентичној правној ствари одлучио сасвим супротно од одлуке у предмету број АП 3744/09 од 6. децембра 2012. године. У вези с наведеним, Уставни суд указује да је оцјену наведеног питања дао у Одлуци број АП 1455/13 од 7. јула 2015. године, у којој је истакао да је у Одлуци у предмету број АП 3744/09 од 6. децембра 2012. године „... за разлику од предмета број АП 3741/09, испитао начин на који је Кантонални суд примијенио одредбе члана 28 став 2 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине у контексту стандарда ‚права на имовину‘, те слиједом тога донио мериторну одлуку поводом предметног правног питања. Наиме, у наведеној одлуци Уставни суд је ипак нашао и указао да је Кантонални суд, при доношењу оспореног рјешења, произвољно примијенио одредбе члана 28 став 2 Закона о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, те што је позивањем на те одредбе онемогућио апеланта да наплати затезне камате на трошкове извршног поступка...“. Према томе, код чињенице да

је након доношења одлуке Уставног суда на коју се Кантонални суд позвао, донесена Одлука Уставног суда АП 3744/09 од 6. децембра 2012. године у којој је Уставни суд дао мериторну оцјену спорног правног питања, Уставни суд налази да се у конкретном случају не може прихватити позивање Кантоналног суда на ранију одлуку Уставног суда.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 1713/15 од
25. октобра 2017. године)*